

Will Dean

Zwart zout

Tuva 2

A.W. Bruna Uitgevers

1

Er ligt een Volvo in de greppel en volgens mij ligt hij daar al een tijdje. Ik rem behoedzaam. De spijkerbanden van mijn pick-uptruck bijten in het ijs en brengen mij tot stilstand. Wit en werkelijk doodstil.

Het schermpje op mijn dashboard geeft -19 °C aan. Ik zet mijn muts op en duw de oorflappen opzij zodat die mijn gehoorapparaatjes niet in de weg zitten, en dan zet ik de verwarming hoog, laat de motor stationair draaien, open mijn portier en stap uit.

De Volvo ziet eruit als een ijsklontje, allemaal rechte lijnen en fonkelende ijskristallen, geen enkel teken van leven, geen kleur of kenmerk om naar te kijken. Hij helt zwaar over naar rechts waardoor ik ongeveer op ooghoogte sta met het zijraampje van de bestuurder. Mijn gehandschoende knokkel klinkt dof op het berijpte glas dus wrijf ik met mijn hand over het raam maar het is met keihard ijs bedekt.

Ik doe een stap achteruit, vrieslucht brandt in mijn droge wangen. Ik heb meer crèmes nodig, betere crèmes, wintercrèmes op recept. Mijn telefoon heeft hier geen ontvangst dus kijk ik om me heen en loop dan terug naar mijn pick-uptruck en pak mijn ruitenkrabber, een van een verzameling van drie – je kunt niet voorzichtig genoeg zijn – uit het zijvak van het portier van mijn Hilux.

Terwijl ik het Volvo-raampje krab, teistert het lawaai mijn gehoorapparaatjes als het geluid van een hakselaar die steigerstangen vermaalt. Ik kom er langzaam doorheen, rafelige

ijsscherfjes schieten alle kanten op. En dan zie ik zijn gezicht.

Ik krab harder. Sneller.

‘Kun je me horen?’ roep ik. ‘Ben je oké?’

Maar hij is niet oké.

Ik zie de rijp op zijn snor en de bevroren stroompjes die uit zijn neusgaten lopen. Hij zit doodstil.

Ik blijf krabben en trek aan de deurhendel, maar die is of op slot of stijfbevroren. Mijn adem ziet er voor mijn gezicht nerveus uit; wolkjes damp tussen hem en mij, tussen mijn goedkope mascara en zijn gekristalliseerde wimpers. Ik heb de afgelopen zes maanden genoeg dood gezien, meer dan genoeg. Ik klop weer op het glas en ruk aan de deurhendel. En dan slaat hij ineens zijn ogen op.

Ik deins terug, mijn dikke rubberzolen verliezen hun grip op het glanzende wit eronder.

Hij beweegt niet. Hij kijkt alleen maar.

‘Gaat het?’ vraag ik.

Hij staart me aan. Zijn lichaam is roerloos, zijn hoofd beweegt niet, maar zijn grijsblauwe ogen zijn op mij gericht, zoeken, stellen vragen. En dan snuift hij en schudt zijn hoofd en knikt een soort passief-agressieve ‘dank je maar niet nodig’-afwijzing, wat eerlijk gezegd absurd is.

‘Ik heet Tuva Moodyson. Laat me je naar Gavrik brengen. Laat me iemand voor je bellen.’

Het bevroren snot in zijn snor barst en versplintert en zijn mond vormt ‘Ik ben oké’, en ik kan zijn lippen redelijk goed lezen, ruim twintig jaar ervaring.

Ik trek aan zijn deurhendel, mijn nek wordt warm, en dan begint die mee te geven dus trek ik harder en het ijs barst en het portier zwaait een stukje open. Het is zwaar in deze hoek.

‘Probeer je mijn kabels te breken?’ zegt hij.

‘Pardon?’

‘Het is hier ongeveer min twintig, lijkt me, en jij rukt zojuist

mijn deur open alsof het een schatkist is. De beste manier om een hendelkabel te breken.'

'Wil je opwarmen in mijn auto?' vraag ik. 'Zal ik de pechhulp bellen?'

Hij kijkt naar mijn auto alsof hij afweegt of die geschikt is als voertuig om zijn leven te redden en ik kijk naar hem en de lagen kleding waarin hij zichzelf heeft begraven: een jack waaronder nog vijf of zes andere jasjes moeten zitten, te oordelen naar de omvang, en dekens over zijn knieën en dikke skihandschoenen en ik zie drie mutsen, allemaal een andere kleur.

Hij hoest en spuugt en zegt dan: 'Ik kom even mee om op te warmen, heel even maar.'

Nou, heel aardig dat je me die gunst bewijst, meneer charmekampioen van Värmland.

Ik help hem uit de auto en hij is kleiner dan ik, een halve kop kleiner, en hij zal een jaar of vijfenvijftig zijn. Er ligt een nagelschaartje op de passagiersstoel naast een draagtasje vol spuitbussen, en er ligt een zak droog hondenvoer in de voetenbak. Hij doet zijn Volvo op slot, alsof hier bendes Zweden op de loer liggen om die kapotte klote-auto van hem te stelen, en dan sjokt hij naar mijn pick-uptruck.

'Japans?' zegt hij terwijl hij de passagierskant opent.

Ik knik en klim naar binnen.

'Tien minuutjes, en dan laat ik je weer met rust,' zegt hij.

'Hoe heet je?'

Hij hoest. 'Andersson.'

'Nou, meneer Andersson, ik heet Tuva Moodyson. Aangenaam.'

We kijken een tijdje door de voorruit, naast elkaar, zonder iets te zeggen, we staren maar wat naar het wit van de gemeente Gavrik. Het ziet eruit als zo'n fijn blanco letterblokje bij een potje scrabble.

'Ben jij die vrouw die verhalen in de krant schrijft?'

‘Klopt.’

‘Ik kan maar beter teruggaan naar mijn auto.’

‘Als je daar weer in gaat zitten, wordt het je dood. Laat me je naar de stad brengen, er zal niets met je auto gebeuren.’

Hij kijkt me aan alsof ik negen jaar ben.

‘Ik heb meer strenge winters meegemaakt dan jij warme lunches hebt gegeten.’

Wat moet dat in vredesnaam betekenen?

‘En ik kan je zeggen,’ zegt hij terwijl hij zijn neus aan zijn mouw afveegt, ‘dit stelt nog niets voor. Min twintig, misschien min tweeëntwintig, dat is niets. Maar goed, ik heb mijn middelste jongen drie uur geleden ge-sms’t, ik heb hem mijn locatie doorgegeven en wanneer hij klaar is in de pulp-fabriek komt hij me ophalen. Dacht je dat ik niet eerder ’s winters in greppels had gelegen?’

‘Prima. Ga maar,’ zeg ik en ik wacht even zodat hij kan nadenken. ‘Maar ik bel de politie en dan stuurt agent Thord iemand om je op te halen. Als we hem die moeite nu eens bespaarden.’

Meneer Andersson zucht en kauwt op zijn onderlip. Het ijs op zijn gezicht is aan het smelten en nu ziet hij er gewoon opgewonden en mager en een beetje moe uit.

‘Ben jij degene die rijdt?’ zegt hij.

Ik zucht-lach.

Hij haalt zijn neus op en veegt het gesmolten snot uit zijn snorharen. ‘Ik heb weinig keus, lijkt me.’

Ik start de motor en zet van beide stoelen de verwarming aan. Wanneer we langs zijn bevroren Volvo rijden, kijkt hij droevig uit het raampje, alsof hij zijn grote liefde achterlaat op een treinperron in een speelfilm.

‘Waarom koop je niet Zweeds?’ vraagt hij.

‘Bevalt mijn Hilux je niet?’

‘Die is niet Zweeds.’

‘Maar hij rijdt.’

We rijden verder en dan begint hij te kronkelen op zijn stoel alsof hij iets heeft laten vallen.

‘Is mijn stoel heet?’ vraagt hij.

‘Wil je dat ik de temperatuur wat lager zet?’

‘Ik wil dat je dat kloteding uitzet, want ik krijg het gevoel alsof ik in m’n broek heb gepist.’ Uit zijn blik spreekt walging. ‘Die verdomde Japanners denken overal aan.’

Oké, dus ik heb een racistische zeikerd als passagier, maar het is slechts twintig minuten rijden naar Gavrik. Waarom zijn het nooit eens de knappe, grappige, slimme mensen die opgehaald moeten worden?

‘Waar wil je worden afgezet, meneer Andersson? Waar woon je?’

‘Zet me maar af bij de fabriek.’

‘Werk je daar?’

‘Dat kun je wel zeggen. Hoofdconciërge. Drieëndertig jaar, aanstaande juni.’

Ik trek aan een hendeltje en besproei mijn voorruit en de geur van chemische antivries waait door de ventilatieroosters.

‘Hoeveel conciërges hebben ze daar?’ vraag ik.

‘Alleen mij.’

‘Krijg je gratis drop?’

‘Heb ik niet, dus ga er niet om vragen. Ik ben de conciërge en dat is alles.’

Ik rijd naar een kruising waar de weg een loipe snijdt die is gemarkeerd met gele plastic paaltjes; ze zien eruit als tandenstokers die in een perfecte bruidstaart zijn geprikt. De lucht is stil en de hemel is een hangende wereld van sneeuw en hij is zwaar, staat op het punt te vallen.

‘Jij hebt dat Medusa-verhaal geschreven, hè?’

Ik knik.

Hij schudt zijn hoofd.

‘Je hebt dit stadje bijna verwoest, wist je dat? Er zijn aardig

wat mensen die je graag zouden zien ophoepelen, ik zeg ook maar wat ik heb opgevangen.’

Deze onzin krijg ik zo nu en dan te horen. Als enige fulltime-verslaggever hier in Gavrik krijg ik de schuld van slecht nieuws, ook al schrijf ik het alleen maar op.

‘Ik vond het een knap staaltje werk,’ zeg ik.

‘Dat zal best, je hebt het zelf geschreven.’

‘Had je liever gehad dat er nog steeds elandjagers werden doodgeschoten in het bos?’

Hij blijft een tijdje stil en ik verstel de warmte van benen/gezicht naar voorruit.

‘Ik weet alleen dat onze zwaarbevochten reputatie is geschaad,’ zegt hij. ‘En we hebben godzijdank nog steeds de twee fabrieken om wat stabiliteit te bewaren. Dat is het enige wat ik zeg en nu ben ik daar klaar mee.’

Wanneer ik het stadje nader, zijn de straten wat schoner, er wordt hier meer sneeuwgeruimd, worden meer stoepjes schoongeveegd, en de straatverlichting gaat aan; drie uur ’s middags en de straatlantaarns gaan aan. Welkom in februari.

‘Je deed zeker gewoon je werk, zoals iedereen hier, maar we zijn een klein stadje en we zijn verder van alles afgesneden dus hebben we geleerd om elkaar te steunen. Ik heb acht kleinkinderen om me zorgen om te maken. Dat zou je weten als je hiervandaan kwam.’

Ik rijd verder.

De tweelingschoorstenen van de fabriek, de grootste werkgever van de stad, doemen voor me op. Het is het grootste gebouw hier, op de ICA Maxi-supermarkt na. Twee verticalen van baksteen met een wit laken op de achtergrond.

‘Zeg, je hoort best goed voor een dove, als je het niet erg vindt dat ik het zeg.’

‘Ik hoor je uitstekend.’

‘Gebruik je van die hoorapparaatjes?’

Ik voel zijn ogen op mijn hoofd rusten, zijn blik boort zich in me.

‘Ja.’

‘Ik zal ze binnenkort ook zelf nodig hebben, eenenzestig, komende lente.’

Ik rijd langs de ijshockeybaan en tussen de supermarkt en McDonald’s door, de twee hekpalen van Gavrik, en dan Storgatan in, de hoofdstraat van het stadje. Ik passeer de furniturewinkel en de wapenhandel en mijn kantoor, waar de armzalige kerstversiering nog steeds voor het raam hangt, en dan stop ik naast de Grimberg Drop-fabriek ‘Sinds 1839’ – of zoiets staat er op de poort.

‘Zo goed?’ vraag ik.

Hij stapt uit zonder iets te zeggen en ik kijk om me heen en zie vijf of zes mensen die los van elkaar allemaal omhoog staan te kijken. Dit gebeurt nooit, en zeker niet in februari. Een ineengedoken figuur in een bruine jas glijdt uit op het ijs terwijl hij wegloopt. Ik probeer door de voorruit omhoog te kijken maar die is bovenaan berijpt, dus open ik mijn portier en stap uit op het met zand en zout bestrooide trottoir. Ik hoor gemompel en voel dat er meer mensen bij komen vanuit Eriksgatan.

Ze kijken omhoog naar de rechterschoorsteen, waar ik nog nooit rook uit heb zien komen. Er is een man, of ik denk dat het een man is, een figuurtje in een pak dat de ladder die aan de schoorsteen is bevestigd beklimt, hij klimt steeds hoger langs de gsm-masten en -antennes die aan de bakstenen vastzitten. Hij heeft haast. Geen muts of handschoenen. Ik kijk omhoog en de hemel is oogverblindend, duizelingwekkend wit en de bleke wolken jagen snel over ons heen, de wind steekt op. Terwijl ik omhoogtuur is het net een optische illusie, alsof de schoorstenen boven op me vallen. En dan springt de man.

2

Hij smakt op de keien van het terrein voor de fabriek, voor de boog, en zijn hoofd barst als een watermeloen.

Een persoon gilt.

Eén.

Een enkele kreet van een vrouw die achter mij staat.

‘Ga Thord halen,’ zeg ik tegen conciërge Andersson. ‘Haal de politie.’

Maar hij staat daar maar omlaag te kijken naar de man op de keien en daarna omhoog naar de schoorsteen en dan weer omlaag naar de man. Er komen nu steeds meer mensen naar buiten, ze maken hun jassen dicht, trekken mutsen recht en zijn ontsteld als ze ontdekken wat er zojuist is gebeurd.

Ik zie iemand naar het politiebureau lopen, dat maar een minuut verderop is, dus ren ik het fabrieksterrein op en de sneeuw wordt nu rood.

‘Blijf bij me,’ zeg ik, harder en krachtiger dan ik had verwacht, maar het heeft geen zin, ik heb nog nooit iemand gezien die zo dood is. Zijn benen zijn verdraaid en zijn armen zijn strak tegen zijn gebarsten hoofd getrokken, als een kind in diepe slaap. Ik voel me machteloos. Ik kan deze kapotte man niet helpen, ik kan niets voor hem doen.

Thord verschijnt naast me en voelt de pols van de man en beweegt zijn koude, onbedekte hand naar diens hoofd maar stopt dan want wat heeft het voor nut?

Hij leidt me weg van het lichaam en draait zich om en na een tijdje komt er een ambulance.

‘Uit de weg,’ zegt een van de twee ambulanceverpleegkundigen.

Ze gaan aan het werk en ik wankel een paar passen achteruit naar de gietijzeren poort en half Gavrik is nu uitgelopen; het zal sommigen enige tijd hebben gekost om zich in te pakken met hun laarzen en hun wanten en hun jacks en hun ijsmutsen. Maar nu zijn ze er.

Ik voel me slap en leun met mijn rug tegen het hek. Ik zak omlaag en zie een vlekje roze sneeuw op mijn schoenen en denk dat ik flauwval, maar doe dat niet. En dan hoor ik schreeuw nummer twee.

Een goedgeklede vrouw rent onder de boog van de fabriek door en werpt zich ter aarde naast de dode man. De verpleegkundigen trekken zich even terug alsof ze weten wie ze is en ze kunnen toch al weinig doen.

‘Achteruit, allemaal,’ zegt Thord met uitgespreide armen en hij loopt naar de straat, naar de menigte in ski-jack gehulde mensen. ‘Jullie kunnen het beste allemaal weggaan, terug naar kantoor of naar huis. Achteruit, alsjeblieft.’

En dat doen ze. Omdat het Zweden zijn en omdat ze nog maar weinig kunnen zien nu de ambulance hun zicht blokkeert, en ook omdat het min negentien is, misschien nog kouder.

Een oud stel wandelt de straat in en troost elkaar.

Agent Thord kijkt maar me.

‘Gaat het, Tuvs?’

Ik knik.

De vrouw die zich op de grond wierp naast de dode man – ik weet vrijwel zeker dat het de directeur van de fabriek is en zij zijn vrouw, Anna-Britta heet ze, dacht ik – jammert nu en zit zachtjes te snikken achter de ambulance. Commissaris Björn verschijnt en zegt iets tegen Thord en loopt dan naar het lijk en trekt zijn muts af. Het wordt nu donker, het wit verandert in grijs.

Een Volvo-taxi rijdt langzaam langs en er komt nog iemand van de politie. De nieuwe. Ze is vorige week begonnen en dat verhaal werd mijn voorpagina. Ik kan op dit moment alleen haar rug zien, haar zwarte haar onder een politiepet en een haarklem van schildpadplastic die het bij elkaar houdt. Ze draait zich om en in dit schemerige licht zie ik haar gezicht en haar ogen schieten naar mij toe.

‘We gaan de poorten sluiten,’ zegt Thord, rijp in zijn wenkbrauwen, een roodharige vrouw loopt achter hem langs. ‘Ik moet foto’s nemen en zo en met getuigen praten dus misschien kun je me helpen een lijst op te stellen, aangezien je erbij was?’

Ik knik naar hem. ‘Natuurlijk. Nu meteen?’

‘Kom naar het bureau over, even denken, circa anderhalf uur?’

‘Oké.’

‘Je kunt nu maar beter teruggaan naar je kantoor. Rot voor je dat je dit moest zien.’

Ik fotografeer de schoorsteen en de ambulance met mijn telefoon. Nadat ik het tafereel de rug heb toegekeerd, voel ik achter me nog steeds de kracht ervan. Het voelt onprettig om het de rug toe te keren, het te mijden, de bakstenen fabriek en die twee schoorstenen en de dode man, gebroken in de sneeuw. De schaduw, de schaduw van dat alles, strekt zich uit door Storgatan en ik volg hem een paar minuten, een zwarte Mercedes 4×4 glibbert weg alsof hij aan het duister van de schoorsteen wil ontsnappen, en dan ga ik linksaf en open de deur van *Gavrik Posten*.

De bel rinkelt en ik stap de warmte binnen.

Lars is er niet, hij werkt parttime en komt morgen weer. Nils is terug in zijn kantoor-schuine-streep-keuken aan de rechterkant en verkoopt advertentieruimte aan dezelfde mensen aan wie hij de afgelopen twaalf jaar advertentieruimte heeft verkocht. Lena is in haar kantoor aan de lin-

kerkant de krant persklaar aan het maken.

Ik schop mijn schoenen uit, misselijk gevoel in mijn maag, onvaste benen, en trek dan mijn jas en handschoenen uit en doe mijn muts af. Ik hang de jas aan zijn versterkte haak en stop de andere wollige dingen in mijn mand.

Lena doet haar deur open. Jeans en een ski-onderhemd. Ze heeft meer grijs in haar afro dan toen ik hier in Poppenstad aankwam en ik vind het haar goed staan.

‘Is er iets gebeurd?’ vraagt ze.

‘Ja.’

Ik trek mijn fleecvest uit en leg het op mijn bureau.

‘Grimberg is gesprongen,’ zeg ik.

‘Wat?’

‘Klom op de schoorsteen van de fabriek en sprong eraf. Hij is dood.’

Ze bedekt haar mond met haar hand. Ik ben altijd verrast en onder de indruk hoezeer ze geraakt wordt door slecht nieuws nadat ze er zoveel van heeft gezien in haar leven, in Nigeria, in New York, in Gavrik. Lena Adeola weet niet wat blasé is.

Ze schudt haar hoofd. ‘Heb je hem het zien doen?’

Ik knik en ze stapt naar me toe en slaat een arm om me heen. Misschien komt het door wat ik het afgelopen halfjaar heb meegemaakt of misschien door mama of misschien doordat ik over tien dagen wegga of misschien door dat alles bij elkaar. Ze is normaal gesproken geen knuffelaar.

Ik huiver bij de gedachte aan Grimberg die op de keien smakt. Dat geluid.

‘Zal ik koffie voor je halen?’ vraagt ze. ‘Heb je een pauze nodig?’

‘Ik moet een verklaring afleggen, Thord vertellen wat ik heb gezien en wie de omstanders waren.’

Ze loopt naar Nils’ kantoor-schuine-streep-keuken en ik vang een glimp op van zijn sportsokken op zijn bureau, en

dan schenkt ze koffie uit het apparaat in twee gratis mokken van de kettingzaagwinkel en geeft mij er een.

Ze neemt een slokje en kijkt om naar haar kantoor.

‘We moeten de boel nu omgooien,’ zegt ze.

‘Ik werk vanavond door,’ zeg ik. ‘We hebben dan genoeg voor de voorpagina.’

‘Als je het niet erg vindt,’ zegt ze.

Ik knik en pak mijn wintercrème en werk hem in mijn schilferige handen en smeer hem dan in de valleien tussen mijn vingers, en op mijn knokkels, en dan op mijn wangen en oogleden. Mijn oogleden zijn het ergst, na weken van droogte en kou. De februarilucht kan geen vocht vasthouden. Ik kijk naar de klok, tien over vier, en ik denk aan dat geluid. Dat gekraak. Waarom sprong hij? Wat was er zo vreselijk dat je in februari in een schoorsteen klimt en er een einde aan maakt? Ik haal mijn apparaatjes tevoorschijn en zet mijn pc van magnetronomvang aan en open mijn verhalen.

Zes krantenkoppen die nu worden afgetroefd door de zelfmoord op de fabriek. Valentijnsdiner in Hotel Gavrik, volgende week, met een geheime speciale gast. Dat wordt bagger de luxe, vergis je niet. Ik denk aan het hoofd van de man op die keien, de sneeuw, de plotse kleur, het geluid, het leven dat hem daar ter plekke verliet, het exact aan te wijzen moment van de dood. Ik krimp ineen en wrijf in mijn ogen en open het volgende verhaal. De gemeenteraad roept op om met het hele stadje dit weekend de daken schoon te gaan vegen. Ze zijn bang voor instortingen. Ook waarschuwen ze indringers om niet in de buurt te komen van het verlaten zwarte magazijn achter de Toyota-dealer omdat dat met het zware weer van de laatste tijd elk moment kan bezwijken. De pulpfabriek, pakweg een uur ten noorden vanaf hier, sponsort de jaarlijkse ijs-hockeywedstrijd tussen Gavrik en Munkfors op 13 maart. De fabriek sponsort die wedstrijd elk jaar en in de meeste stadjes zou dit geen nieuws zijn, maar dit is geen stadje als alle andere.

Björnmossen, Gavriks grootste wapenwinkel, start op 3 maart met de uitverkoop. Alle munitie halve prijs. Volgende verhaal: grote schrik vorige week toen een klein meisje op het reservoir in een ijsvisgat schaatste, en nu hebben de eigenaars een stuk speciaal voor schaatsen afgebakend. Vissen wint het van schaatsen, tenminste hier in Gavrik. En ten slotte, misschien wel het belangrijkste verhaal vóór de gebeurtenissen van vandaag: de enige fulltimeverslaggever van *Gavrik Posten*, ondergetekende, stapt na de editie van volgende week op om bij een tweewekelijks blad in de buurt van Malmö te gaan werken. Ik heb mijn gouden ticket.

Ik probeer binnen de waterplasjes te ontwijken die in deze tijd van het jaar elke entree kenmerken, en trek al mijn gore-tex en met fleece gevoerde kleding aan. Zo gaat dat nu eenmaal hier in februari in centraal Zweden. Je bent de helft van de tijd bezig met het aan- of uittrekken van kleding, en de andere helft gaat op aan het uitgraven van je auto of hem schoonkrabben.

Mijn gehoorapparaten liggen nog op mijn bureau dus pak ik ze en doe ze in, ze zitten allebei onprettig vanwege mijn droge krokodillenhuid, en ga dan weer de straat op.

Het is koud en er is niemand te zien. De ambulance is weg, de politie is weg, het lijk is weg. Maar de fabriek is er nog. O ja, daar staat ze nog steeds op haar granieten heuvel, ze kijkt uit over heel Poppenstad en werpt haar schaduwen helemaal tot aan McDonald's.

De kit is leeg en het nieuwe meisje is nergens te bekennen. Ik tik op de bel op de balie en Thord verschijnt.

‘Zullen we dit achter doen, waar het warm is?’ vraagt hij.

‘Dat is je geraden.’

Hij opent de zware deur met het codeslot en ik stap naar binnen. Ik ben hier een keer eerder geweest, toen ik afgelopen oktober bronnen over de Medusa-moorden interviewde. Er is hier niet veel veranderd. Archiefkasten en zes bureaus,

drie bezet. Een keukentje en een rek voor politiejassen, en aan de muur foto's van commissaris Pettersson, Thords overleden vader.

'Koffie?' vraagt hij.

'Ik hoef niks, dank je.'

Dit is februari en dat betekent maximaal koffie en maximaal drank en maximaal tv en maximaal online poker en dat is zo'n beetje alles wat er is, tot de sneeuw eind april wegsmelt.

'Verschrikkelijk wat er is gebeurd,' zegt Thord terwijl hij aan zijn bureau gaat zitten en mij de stoel aan de andere kant wijst.

Ik ga zitten. 'Verschrikkelijk.'

'Wat gebeurde er voor wij kwamen? Kun je me dat in je eigen woorden vertellen?'

Zijn wangen zijn rood en ruw en zijn lippen schilferen als oude bast van een houtblok.

'Ik kwam daar om ongeveer halfvier aan en er stonden misschien zes of zeven mensen omhoog te kijken naar de oude schoorsteen, die rechtse waar nooit rook uit komt. Ik stapte uit mijn auto en keek omhoog. Meneer Grimberg beklom de roestige metalen ladder die bij elke schoorsteen langs één kant omhoogloopt, hij was vlak bij de top, net voorbij die vage "G" van de letters van "Grimberg Drop" die omlaaglopen naar het dak van de fabriek.'

'Was hij de enige op de ladder?'

'Ik denk het wel. Ik zag verder niemand, maar het gebeurde allemaal heel snel. Hij kwam bij de top en toen sprong hij, heel vlug. Het was stil en toen hoorde ik het geluid als van een barst en smakte hij op de keien voor de boogtunnel die door het midden van het gebouw loopt. Toen kwam jij.'

'Stond er beneden iemand tegen hem te praten? Een ruzie? Boze stemmen? Leek hij bang?'

'Ik dacht het niet, maar het ging allemaal zo snel.'

'We hoorden dat er iemand tegen hem sprak. Dat hij doods-

bang leek toen hij de ladder beklom, bijna alsof hij werd achtervolgd. Was er verder niemand te zien?

Ik schud mijn hoofd.

‘Toegesproken?’ zeg ik. ‘Achtervolgd?’

Thord heeft niets opgeschreven van wat ik zei, ook al liggen er een afgekloven balpen en een schrijfblok voor hem.

‘Dat er zoiets verschrikkelijks gebeurt in je laatste week,’ zegt hij.

‘Zeg dat wel.’

‘Herkende je iemand van de andere getuigen? Ik heb de meeste zelf gezien, maar die twee oudjes liepen net weg toen ik aankwam.’

‘Linda van de kiosk was er en een vrouw met lichtpaars rood haar. En ik zag Bertil met de slechte knie, die vroeger bij de waterzuiveringsinstallatie werkte.’

‘Bertil Henderson? De bijenman?’

Ik knik.

‘Oké, dat helpt,’ zegt hij en hij staat op. ‘Bedankt dat je langs bent gekomen.’

‘Een quote voor de krant, Thord?’

‘Wat kan ik nu zeggen?’

‘Ik heb straks een quote van de politie nodig, alsjeblieft.’

Hij slikt luidruchtig en kijkt naar het bureau van commissaris Björn. Er ligt een opengeslagen speedbootbrochure naast de telefoon.

‘Tja, dit is anders dan anders, dat weet je.’

‘En toch heb ik een quote nodig.’

‘Ik bedoel niet de...’ hij dempt zijn stem en gaat weer zitten, ‘... zelfmoord, ik bedoel de familie, de Grimbergs. Het zijn discrete mensen en ze zouden niet willen dat ik van alles zei, als je snapt wat ik bedoel.’

‘Ik zal respectvol zijn. Maar ik heb een quote nodig.’

‘Ik zal met de Chef praten en dan bel ik je morgenochtend meteen op.’

‘Ik heb hem nodig voor de krant naar de drukker gaat, Lena zit er nu op te wachten. Geef me gewoon een quote.’

‘De politie zegt...’

Ik wacht maar hij blijft maar in de richting van de fabriek kijken en dan naar Chef Björns bureau. Er ligt een stapeltje cruisebrochures naast die van de speedboot.

‘De politie zegt...’ zeg ik.

‘Dit was een tragisch incident. Onze gedachten gaan uit naar de familie Grimberg.’

‘Is dat het?’

Hij fronst-knikt.

‘Goed dan, dan moet ik het daarmee doen.’

‘Ga je niet met de Grimbergs bemoeien, Tuvs. Die mensen leven een teruggetrokken bestaan en de hele stad is van hen afhankelijk.’

‘We moeten het nieuws brengen, Thord.’

‘Het zijn teruggetrokken mensen en ze zijn niet zoals jij en ik. Ze hebben die fabriek al zo lang mijn familie in Gavrik woont, sinds 1840 of zo, en ze hebben zo’n beetje het hele stadje gebouwd. Zonder Grimberg Drop zou er geen Gavrik zijn, dus we zijn ze die beleefdheid wel verschuldigd. Ze hebben in de loop der jaren genoeg tragische overlijdensgevallen meegemaakt. Geteisterd, dat zijn ze. Laat ze met rust.’

3

Wanneer ik het politiebureau uit loop, blaast er een ijskoude wind in mijn gezicht.

Waarom heeft Gustav het gedaan? Waarom maakte hij er een einde aan? En waarom pleeg je zelfmoord ten overstaan van de hele stad?

Ik steek schuifelend Storgatan over en ga terug naar het kantoor. Het sneeuwt nu in sporadische vlokjes, ze zweven langzaam en vredig omlaag. Ik kijk naar links, naar de fabriek, en zie bij een van de bovenramen een flits van een warme kleur. Dan verdwijnt die. Ik houd mijn handen over mijn oren om mijn gehoorapparaatjes te beschermen, die zijn hier per stuk een maandsalaris waard, of drie weken loon in mijn nieuwe baan, en dan ren ik zoals iedereen rent op een spekgladde weg. Ronnies Bar, inmiddels gerenoveerd, is afgelopen week voor het eerst sinds jaren weer opengegaan. Een nieuwe stek in een plaats waar je nergens anders heen kunt. De kantoorbel rinkelt en Nils komt uit zijn kantoor-schuine-streep-keuken met een tros witte heliumballonnen in zijn hand.

‘De kleine is jarig. Happy Meal en al die dingen en een driewieler. Een mooie dag ervoor.’

Ik weet niet zeker of dit sarcasme over de schoorsteendood is, of welgemeend.

‘Veel plezier.’

Hij zet de ballonnen neer. Ze hebben een loodje zodat ze niet kunnen ontsnappen uit Gavrik om dit alles achter zich te

laten, en dan trekt hij zijn reusachtige jack en wanten aan.

‘Zie je morgenochtend.’

Lena’s deur staat op een kier, dus steek ik mijn hoofd naar binnen.

‘Thai?’

Ze seint haar goedkeuring.

Ik ga aan mijn bureau zitten, een vurenhouten ding uit een catalogus van begin jaren negentig, pak mijn telefoon en draai het nummer.

‘Vanavond naar de drukker?’ vraagt Tammy.

‘Goed geheugen,’ zeg ik. ‘Je zou speelkaarten moeten gaan tellen in Las Vegas. Twee pad thais, graag, zo pittig als jij bent, ophalen over een kwartier.’

‘Komt voor elkaar.’

Ik googel ‘Gavrik’ en er zijn koppen over de schoorsteen-sprong op regionale nieuwssites en zelfs sommige nationale brengen het. *Wermlands Tidningen* vertelt over de familie en hoe belangrijk die is voor de gemeenschap, maar ze schrijven ‘Ana-Britta’, de weduwe, ze spellen haar naam verkeerd, en daar word ik heel boos om. *Göteborgs Posten* richt zich op Grimberg Drop, Zwedens op twee na grootste producent van zoute drop en de op zes na grootste van zoete drop. Veel gepraat over overdracht en geheime recepten en ander onpersoonlijk vulmiddel. Niet veel over de man die daadwerkelijk doodging of de treurende mensen die hij achterliet.

Mijn rechtergehoorapparaatje piept dus doe ik het uit, haal de batterij eruit, pak een nieuwe uit mijn sleutelhanger en haal dan de sticker eraf en wacht een paar minuten: een mooi trucje dat me extra batterijleven geeft. Ik leg de nieuwe erin en sluit het af. Het apparaatje speelt een riedeltje als ik het aanzet.

Ik bekijk Gavrik op Google Maps omdat ik wil weten waar de fabriek ten opzichte van al het andere ligt. Het gebouw heeft vanavond extra aantrekkingskracht. Het heeft altijd al

zijn eigen, speciale sfeer, een heel oude superioriteit, maar nu is dat nog sterker. Ik zoom in op Zweden en daarna Värmland en dan op Gavrik, en daar is het. Een industrieterrein van pakweg een hectare bovenaan Storgatan, ten noorden van de kit en Hotel Gavrik, zijn meest nabije burens, en ten zuiden van de ruïne van de St. Olofskerk.

Het portier van mijn Hilux zit vastgevroren dus geef ik er voorzichtig een rukje aan, denkend aan wat conciërge Andersson zei over knappende kabeltjes. Als ik deze auto kwijtraak, zit ik honderd procent in de shit, vooral in februari. Als je verslaggever in een klein stadje op de noordpool bent, heb je zonder meer een goede, betrouwbare auto nodig om bij je verhaal te komen – en belangrijker nog, om daarbij weg te komen.

Ik trek aan het portier en er valt sneeuw van het dak, die op mijn stoel belandt. Thord vroeg of Grimberg op de schoorsteen door iemand achterna werd gezeten. Was dat zelfs maar mogelijk? Ik draai de sleutel om in het contact en zet de blower aan, hoogste stand, maximale warmte, en pak dan mijn krabber. Het is een routine, zoals de checks van een straaljagerpilot voor hij gaat opstijgen. Ik krab de voorruit schoon en sproei blauwe antivries op de achterruiten. Dan stap ik in, zet de ruitenwissers aan, haal de auto van de handrem en rijd weg. Er is geen geluid en het dashboard zegt -22 °C.

Het is drie minuten rijden naar Tammy's foodtruck aan de rand van het supermarktterrein van de ICA Maxi en ik zie onderweg geen levende ziel. Niet één. Haar foodtruck staat te dampen en is verlicht en waarschijnlijk mijn favoriete plek hier in de stad en de enige die ik echt zal missen.

Alles is wit. Het ziet eruit alsof God een fles correctievloeistof over de stad heeft uitgegoten en geef Hem maar eens ongelijk.

Tammy hangt naar buiten uit haar luik met haar houthakkersmuts dichtgeknoopt onder haar kin, met in elke hand een

tasje met heerlijk eten. Ik ga op mijn tenen staan en kus haar wang, leg tweehonderd kroon op de toonbank, grijp de tasjes en ren terug naar mijn auto.

Ik passeer op de terugweg naar het kantoor zeven met sneeuw bedekte TE HUUR-bordjes op lege winkels. Zeven.

Lena en ik eten in stilte aan haar bureau. Mijn noedels glimmen en zijn hels met chilivlokken en heerlijk. Echt heerlijk. We drinken allebei een blikje rode Coca-Cola van de kiosk aan de overkant en ik zou willen dat er wat rum in het mijne zat. Half-om-half zou precies goed zijn. We eten uit de plastic bakjes. Ik heb kroepoek, Lena niet.

‘Wat een dag,’ zegt ze.

Ik heb mijn mond vol garnalen en pinda’s en knik alleen maar.

‘Ben je daar ooit binnen geweest?’ vraagt ze.

‘De fabriek?’

Lena knikt, steekt met haar stokjes noedels in haar mond.

‘Alleen in het moderne gedeelte aan de achterkant, toen ze een paar jaar geleden een nieuwe smaak lanceerden. Het zag er daar heel normaal uit, alleen nog met dat oude gebouw aan de voorkant.’

Lena trekt een draad lente-ui tussen haar tanden vandaan en pakt haar blikje cola op.

‘Ze hebben last van ongedierte,’ zegt ze. ‘Monsterlijke ratten bij de schuren met zoethout. God moge hen bijstaan als die ooit binnenkomen.’

Ik veeg mijn mond af.

‘Heb je Gustav Grimberg weleens ontmoet, de man die vandaag is gestorven?’ vraagt ze.

‘Ik heb nooit echt met hem gepraat. Ik heb hem weleens bij de bank gezien, dacht ik, maar nee.’

‘Zijn vader is op dezelfde manier gestorven,’ zegt ze.

‘Van de schoorsteen gesprongen?’

‘Nee,’ zegt ze en ze schudt haar hoofd. ‘Ze zeggen dat Ludvig

Grimberg gif innam, maar dat was misschien twintig jaar geleden en je weet hoe dat soort verhalen uit de hand lopen.’

Ik neem een slok cola.

‘Hij kon het meisje dat zijn zoon als echtgenote had uitverkoren niet uitstaan. Dat gerucht deed de ronde. De oude Ludvig gaf haar de schuld toen het bedrijf in zwaar weer terechtkwam. Ze hebben daar door de jaren heen heel wat dood voorbij zien komen.’ Ze zuigt een noedel haar mond in. ‘Ben je gepakt?’

‘M’n appartement is zo goed als klaar. Ik kus de Hilux volgende week vaarwel. Daarna moet ik een bezoek brengen...’ ik wacht even en slik hard, ‘aan mama’s graf, ik ben daar niet meer geweest sinds de dag zelf, en daarna pak ik m’n biezen, naar het zuiden, waar de meisjes knap zijn en de jongens nog knapper.’

‘Klinkt goed.’

Ik gooi mijn plastic bakje in het tasje waarin het zat en leg een knoop in het uiteinde.

‘Dit gaat over een halfuur naar de drukker,’ zegt ze. ‘Heb je dan die zelfmoord voor de voorpagina klaar?’

‘Gaat lukken.’

Ik loop naar mijn bureau en mijn oren voelen nu heel pijnlijk; kurkdroge, korstige huid bovenop waar niet genoeg vet zit. Ik schrijf twintig minuten. Het blijkt best lastig te zijn om wat ik zag en hoorde tot een krantenkop en tekst te distilleren. De barstende watermeloen, de twee schreeuwen, een van een voorbijganger, des te scherper omdat die zo alleen was, zo helemaal slechts van één persoon, en een van Gustav Grimbergs vrouw. Het is niet wat ik gewend ben. Ik heb vorig jaar veel over moord geschreven. Medusa. De doden in het Utgardbos, even buiten de stad. Dit is totaal anders. Er is een man gesprongen. Er zullen onbeantwoorde vragen zijn en schuldgevoel en onnozels gefluister zoals ‘er is altijd een andere optie’ en ‘koos voor de weg van de minste weerstand’ en er

zal hoogstwaarschijnlijk wat smakeloos gebabbel in de fourniturenwinkel verderop in de straat zijn.

Ik schrijf met één oog op de nabestaanden. Zijn familie. Volgens de officiële online berichten, lang leve Zweden dat ze dit alles openbaar maken, had Gustav een dochter, Karin, twintig jaar, en een echtgenote, Anna-Britta, de vrouw die ik zag, de tweede schreeuw, drieënvijftig jaar, en een moeder, Cecilia, tweeëntachtig jaar. Ik moet rekening met hen houden. Toen papa stierf, maakten de kranten fouten en daar leed mama de rest van haar leven onder. Ze zeiden dat hij op 26 juni stierf, terwijl het in werkelijkheid 25 juni was. Die achteloze fouten maakten de dingen nog erger voor mama. En bijgevolg voor mij. Toen Medusa destijds in oktober werd gepakt, werd er allerlei nonsens gedrukt. Online- en papieren kranten. Kwaliteitskranten, zelfs. Fouten en leugens en slordige journalistiek en zinspelingen op onzin, maar nooit duidelijk genoeg om iemand aan te klagen.

Ik sluit af en controleer de feiten en lees alles nog eens hardop door en dan stuur ik het naar Lena. Ze bedankt me en ik wens haar een fijne avond.

Wanneer ik bij mijn gebouw kom, staat daar een Volvo met draaiende motor. Is het Viggo Svensson, de gevaarlijke griezels uit het Utgardbos? Ik versnel mijn pas en sluit mezelf op in mijn appartement, leg een keukenmes naast de deur en dan check ik voor een tweede keer de sloten. Mijn spullen zijn grotendeels ingepakt in drie grote koffers, waarmee ik de nachttrein naar Malmö neem. De trein doet er elf uur over waar een vliegtuig er slechts één uur over doet, maar luchthavens en vliegtuigen zijn de hel op aarde als je doof bent. De omgeroepen mededelingen, de belabberde akoestiek, iedereen gehaast, ik die mijn best doe beangstigende beveiligingsmensen en politie te verstaan. Doe mij maar treinen.

Ik leg mijn apparaatjes in droogmiddel zodat ze 's nachts kunnen opdrogen en maak me dan klaar om naar bed te

gaan. Ik moet de lakens verschoneren. Ik zeg papa en mama welterusten; de foto naast mijn bed, die ik recht in de ogen kan zien nu ze allebei dood zijn. Ik kan gewoon kijken, ook al hield ze na zijn dood op met voor me te zorgen. Ook al moest ik voor ons beiden zorgen en boodschappen doen en koken. Ik kan nu naar haar foto kijken. Het is een begin.

Ik denk terug aan een jongen met wie ik studeerde in Londen, met rood haar – denk niet aan de barstende watermeloen, niet nu, je kunt er niets meer aan doen, denk aan de student – leuke jongen, kende hem niet echt goed, het is veilig om aan hem te denken, mooie hals, mooie handen, mooie stem. En dan hoor ik het geluid van een schedel die opensplijt op de keien.